

Crna Gora

Ministarstvo vanjskih poslova

Adresa: Stanka Dragojevića 2
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 416 341
fax: +382 20 225 702
www.mvp.gov.me

Generalni direktorat za bilateralne poslove

Br:

12. jun 2024.

Informacija

o realizovanim aktivnostima Crne Gore na planu pružanja podrške Ukrajini u odbrani njenog teritorijalnog integriteta i suvereniteta i saniranju posljedica ruske vojne agresije

Uvod:

Ruska Federacija započela je 24. februara 2022. vojnu invaziju na Ukrajinu koja traje i danas i koja je u suprotnosti sa opšteprihvaćenim i priznatim principima međunarodnog prava i Poveljom Ujedinjenih nacija (UN). Agresija za posljedicu ima grubo kršenje teritorijalnog integriteta i suvereniteta Ukrajine, hiljade stradalih osoba, milione raseljenih lica, ilegalno deportovanu djecu, kontinuirano uništenje kritične i civilne infrastrukture, zagađenje životne sredine i dr.

Od početka agresije, Crna Gora je zauzela jasan stav i osudila sva djelovanja Ruske Federacije koja, na bilo koji način, zadiru u suverenitet i teritorijalni integritet Ukrajine. Ujedno, kao odgovorna članica međunarodne zajednice, aktivnim djelovanjem u međunarodnim formatima, naša zemlja se pridružila brojnim pozivima Ruskoj Federaciji da obustavi neprijateljske aktivnosti i povuče svoje trupe sa ukrajinske teritorije. Crna Gora u potpunosti podržava pravo ukrajinskog naroda da slobodno bira put razvoja svoje zemlje u cilju ostvarenja slobodne, nezavisne, bezbjedne i prosperitetne budućnosti.

Kao kredibilna članica NATO-a i kandidat za članstvo u Evropskoj uniji (EU), Crna Gora se **stoprocentno usklađuje** sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, čiji su važan segment i međunarodne restriktivne mjere.

Crna Gora se kontinuirano pridružuje i pravno usaglašava sa restriktivnim mjerama koje Savjet Evropske unije usvaja zbog agresije Ruske Federacije prema Ukrajini. Sankcioni režim EU zbog situacije u Ukrajini je u potpunosti transponovan i u primjeni u Crnoj Gori, zaključno sa 13. paketom sankcija. Vlada je, u maju, odnosno junu 2024, usvojila odluke kojima su pravno transponovane odluke Savjeta Evropske unije koje čine 12. i 13. paket sankcija usvojen zbog agresije u Ukrajini. Navedenim odlukama su utvrđene restriktivne mjere u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine, kao i s obzirom na djelovanja Ruske Federacije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini.

Na toj liniji, Crna Gora se redovno pridružuje svim izjavama EU, ali i drugih međunarodnih organizacija, prvenstveno UN, SE i OEBS-a, koje se odnose na Ukrajinu.

Realizovane posjete:

Prethodni predsjednik Vlade boravio je u posjeti Ukrajini 15. juna 2022, kojom prilikom je uputio snažnu podršku ukrajinskom članstvu u EU. Tom prilikom je iskazana solidarnost sa Ukrajinom i prijateljskim ukrajinskim narodom i spremnost za pružanje odgovarajuće pomoći u prevazilaženju posljedica ruske agresije.

Poruke podrške Ukrajini i ukrajinskom narodu upućene su i tokom posjete tadašnjeg ministra unutrašnjih poslova i rukovodioca Ministarstvom odbrane Kijevu, 25. novembra 2022. Potvrđena je riješenost Vlade Crne Gore da nastavi sa pružanjem humanitarne i vojne pomoći Ukrajini, u koordinaciji sa NATO saveznicima.

Presjek pružene pomoći Ukrajini na bilateralnom planu:

Skupština Crne Gore je 30. jula 2022. usvojila **Rezoluciju** povodom vojne agresije Rusije na Ukrajinu. Rezolucijom se osuđuje invazija u kojoj su na meti civilno stanovništvo, materijalna dobra, teritorijalni integritet i suverenitet Ukrajine.

Vlada Crne Gore reagovala je brzo nakon izbijanja rata i, osim Odluke o upućivanju hitne finansijske pomoći Ukrajini u iznosu od 50.000,00 eura (1. marta 2022), donijela je i **Odluku o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine kao i olakšan ulaz u zemlju iz humanitarnih razloga** (14. marta 2022). U cilju praćenja implementacije ove Odluke, Vlada je, 31. marta 2022, formirala međuresorno Koordinaciono tijelo kojim rukovodi Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Imajući u vidu da su ratna dešavanja u Ukrajini nastavljena, Odluka o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine se u kontinuitetu produžava, na godišnjem nivou. Ministarstvo unutrašnjih poslova, pred istek prethodne Odluke, Vladi Crne Gore, na usvajanje, dostavlja predloge odluka o izmjeni i dopuni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine na po još godinu dana (prvobitno od marta 2023. do marta 2024, a potom i od marta 2024. do marta 2025, koja je i trenutno na snazi). Ovim predlozima obuhvaćena su kako lica koja prvi put traže privremenu zaštitu u Crnoj Gori, tako i lica koja već imaju privremenu zaštitu, a kojima nije proteklo vrijeme od dvije godine od dana odobravanja iste. Od početka primjene Odluke (14. marta 2022) do 3. juna 2024, podnijeto je **11.412 zahtjeva** za privremenu zaštitu, od kojih je odobreno **10.622 zahtjeva**.

Licima pod privremenom zaštitom iz Ukrajine, koji zahtjeve za odobravanje privremene zaštite podnose u svim područnim jedinicama i filijalama Ministarstva unutrašnjih poslova širom Crne Gore, obezbjeđuje se privremeni smještaj, neophodna pomoć i osnovna sredstva za život. Kako se najveći broj ovih lica nalazi u centralnom i južnom dijelu Crne Gore, smještaj, hotelskog tipa, obezbjeđen je u Beranama i Baru-Sutomoru. U dosadašnjem periodu, obezbijeden je smještaj za 126 lica. Dodatno, resorno ministarstvo pokrenulo je postupak obezbjeđivanja smještajnih kapaciteta za ova lica i tokom narednog perioda važenja Odluke.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je, u skladu sa Odlukom o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, u kontinuitetu pružalo podršku izbjeglicama sa ciljem unaprjeđenja kvaliteta života. S tim u vezi, poseban akcenat je stavljen na djecu, žene, osobe sa invaliditetom, kao i lica starija od 67 godina.

Tokom 2022. i 2023, ukupno je **dvadeset devetoro maloljetne djece stavljeno pod starateljsku zaštitu** u više opština na teritoriji Crne Gore (Herceg Novi, Tivat, Budva i Ulcinj), ulavnom njihovih najbližih srodnika, sa kojima su maloljena lica iz Ukrajine izbjegla u Crnu Goru. Koordinator slučaja i centri za socijalni rad u navedenim opštinama su u kontaktu sa članovima ovih porodica, pružaju im savjetodavno – informativnu podršku u cilju njihove adekvatne integracije u lokalnu zajednicu. Pravo na dječiji dodatak je ostvarilo 10 porodica koji imaju regulisan građansko – pravni status u Crnoj Gori, a državljani su Ukrajine.

Važno je napomenuti da stranci kojima je odobrena privremena zaštita u Crnoj Gori, mogu raditi u našoj zemlji bez dozvole za boravak i rad ili potvrde o prijavi rada u smislu zakona kojim se uređuje boravak stranaca. Na ovaj način, omogućen im je slobodan pristup tržištu rada Crne Gore.

Posredstvom Ministarstva unutrašnjih poslova i Crvenog krsta opredijeljen je dio materijalne pomoći Ukrajini i ukrajinskom narodu. **Ukupan iznos koji je Crveni krst Crne Gore uplatio Crvenom krstu Ukrajine iznosio je 95.313,63 eura.**

Ministarstvo odbrane obezbjedilo je donaciju opreme Ukrajini u ukupnoj vrijednosti od 10.255.837,20 eura (suvi obroci, borbeni prsluci, balističke ploče za borbene prsluke, šljemovi, mine, meci, dijelovi za helikoptere i dr). Istovremeno, Ministarstvo odbrane je za period 2022-2024. uplatilo doprinos u okviru NATO Sveobuhvatnog paketa pomoći Ukrajini (Comprehensive Assistance Package - CAP) u iznosu od **686.000,00 američkih dolara.**

Ministarstvo zdravlja, na osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti, pruža punu zdravstvenu njegu državljanima iz Ukrajine, licima bez državljanstva kojima je poslednje boravište bilo u Ukrajini ili licima kojima je Ukrajina odobrila međunarodnu zaštitu, a koja se ne mogu vratiti u tu zemlju.

Ministarstvo kapitalnih investicija donijelo je odluku da za finansijsku pomoć Ukrajini za 2022. i za 2023. uplati iznos u visini kontribucije koje Crna Gora uplaćuje za svoje članstvo u Energetskoj zajednici. Shodno navedenom, tadašnje Ministarstvo kapitalnih investicija je, na ime finansijske pomoći Ukrajini, uplatilo, iz dijela nadležnosti energetike, 4.800,00 eura za pomoć Ukrajini.

Presjek pružene pomoći Ukrajini na multilateralnom planu:

Osim pomoći na bilateralnom planu, Crna Gora je veoma aktivna i u multilateralnim okvirima, dajući podršku svim inicijativama koje imaju za cilj okončanje rata, uspostavljanje trajnog mira i oslobođenje okupiranih teritorija Ukrajine. Crna Gora se opredijelila za čvrstu podršku i aktivno učešće u tim mehanizmima, pružajući doprinos, zajedno sa ostalim međunarodnim akterima, obnovi i oporavku Ukrajine.

Inicijativa predsjednika Ukrajine Volodimira Zelenskog, pod nazivom "**Formula za mir**", predstavljena je u oktobru 2022. i osmišljena je kao model da se, kroz 10 međunarodnih radnih grupa, razmotre ključni prioriteti (energetska, nuklearna, prehrambena bezbjednost, obnova teritorijalnog integriteta, povraćaj pravde, oslobađanje zarobljenika i deportovanih lica i dr) koji bi doprinijeli okončanju agresije i uspostavljanju mira.

U skladu sa navedenim, Crna Gora je donijela odluku o učešću u radu radnih grupa 8 (Zaštita životne sredine) i 9 (Sprječavanje eskalacije i ponavljanja agresije).

Ministarstvo odbrane i Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera delegirali su predstavnike za učešće u navedenim radnim grupama. Predstavnici navedenih ministarstava, kao i Ministarstva vanjskih poslova, redovno učestvuju na svim sastancima u okviru inicijative „Formula za mir“ (predstavnici Ministarstva vanjskih poslova su, do sada, učestvovali na sastancima nacionalnih savjetnika za vanjsku i bezbjednosnu politiku na Malti i u Davosu).

Kada je riječ o podršci Crne Gore Ukrajini na međunarodnom planu važno je napomenuti da je Crna Gora član i osnivač **Parcijalnog ugovora Savjeta Evrope za Registar štete**, izazvane agresijom Rusije na Ukrajinu, uspostavljenog u susret Samitu šefova država i vlada Savjeta Evrope koji je održan 16-17. maja 2023. u Rejkjaviku. Do sada su održana četiri sastanka, a Ministarstvo pravde delegiralo je kontakt osobu za Registar štete.

Crna Gora redovno, u različitim formatima, učestvuje u radu i aktivnostima **Međunarodne Krimске platforme** koja je uspostavljena kako bi se povećao međunarodni pritisak na Rusku Federaciju sa krajnjim ciljem povratka Krima pod suverenitet Ukrajine. Na do sada realizovanim sastancima, održanim na raznim nivoima u okviru ove platforme, učestvovali su: predsjednik države, tadašnja predsjednica Skupštine, tadašnji predsjednik Vlade, te tadašnji ministar vanjskih poslova. Dodatno Ministarstvo vanjskih poslova je odredilo kontakt osobu za Međunarodnu Krimsku platformu, koja redovno učestvuje na radnim sastancima Platforme.

U okviru Međunarodne Krimске platforme pokrenuta je i **Crnomorska bezbjednosna konferencija**. Učešće na prvoj Crnomorskoj bezbjednosnoj konferenciji (13. aprila 2023) uzeo je tadašnji savjetnik predsjednika Vlade za vanjsku politiku, dok je na drugoj (15. aprila 2024) video obraćanje imao ministar odbrane.

Konferencija o oporavku Ukrajine predstavlja međunarodnu platformu koja se organizuje jednom godišnje na visokom nivou, u cilju upućivanja podrške i iskazivanja solidarnosti sa Ukrajinom u suočavanju sa posljedicama ruske invazije. Na Konferenciji održanoj 21-22. juna 2023. u Londonu učestvovao je tadašnji predsjednik Vlade. Na ovogodišnjoj Konferenciji, održanoj 11-12. juna u Berlinu, učestvovao je predsjednik Vlade.

Crna Gora je podržala uspostavljanje svih relevantnih tijela i mehanizama u cilju razrješenja zločina počinjenih na teritoriji Ukrajine i pozdravlja istragu tužilaca Međunarodnog krivičnog suda u Ukrajini. Takođe, iskazana je i podrška formiranju Specijalnog međunarodnog suda za istraživanje ratnih zločina u Ukrajini.

Crna Gora se, u julu 2022, pridružila grupi od 38 članica OEBS u tzv. **„Moskovskom mehanizmu“** koji ima za cilj da uspostavi misiju eksperata koji će pratiti i izvještavati o tekućim aktivnostima Ruske Federacije koje su identifikovane kao ozbiljne prijetnje u ispunjavanju odredaba OEBS-a. Od početka ruske agresije na Ukrajinu, a u nemogućnosti da kroz redovna zasjedanja donose odluke (pravilo konsenzusa), države učesnice OEBS-a su čak tri puta pokretale ovaj mehanizam u odnosu na kršenja ljudskih prava u Ukrajini i Crna Gora je bila među državama koje su pokrenule mehanizme i aktivno učestvovala u pripremnim procesima. Vlada Crne Gore je 24. februara 2023. donijela Odluku o opredjeljivanju 20.000 eura za vanbudžetski program OEBS-a Ukrajini (Support Programme for Ukraine – SPU).

Crna Gora je član **Grupe prijatelja za odgovornost za agresiju na Ukrajinu**, koja trenutno broji 46 članica. Na prvom sastanku Grupe (2. aprila 2024. u Hagu), definisana je potreba za evaulacijom dosadašnjeg progressa u istrazi zločina, krivičnog gonjenja zločinaca i međudržavnom koordinacijom tim povodom.

Vlada Crna Gora je nedavno, 6. juna 2024, usvojila Informaciju o pridruživanju Deklaraciji **Međunarodne koalicije za povratak ilegalno deportovane i prisilno raseljene ukrajinske djece**. Koalicija, čiji su kopredsjedavajući Ukrajina i Kanada, organizuje redovne sastanke (do sada su održana 3 sastanka: decembar 2023, februar 2024. i april 2024) na kojima su razmatrani najbezbjedniji i najefikasniji modaliteti povratka ukrajinske djece. Na prvom sastanku Koalicije, održanom 8. decembra 2023. učestvovao je, u online formatu, ministar ljudskih i manjinskih prava.

U više navrata, Crna Gora je podržala i kosponzorirala nekoliko rezolucija UN-a tokom 2022. i 2023, pružajući na taj način punu solidarnost Ukrajini i njenom narodu u borbi za svoju zemlju i prava iz Povelje UN u svojim međunarodno priznatim granicama.

Crna Gora podržava **vanjskopolitičke prioritete** Ukrajine i na tom planu iskazala je otvorenost i spremnost da sa Ukrajinom, kao i sa drugim zemljama koje dijele jasne evropske aspiracije, saraduje po pitanju razmjene iskustava i stečenog znanja iz našeg dosadašnjeg integracionog procesa. Na tom fonu, Ukrajini su tokom 2023. ustupljeni materijali iz pregovaračkog poglavlja 31 koje se odnosi na vanjsku, bezbjednosnu i odbrambenu politiku.

Takođe, Crna Gora je izrazila namjeru za učešće u misiji EU za pružanje vojne pomoći Ukrajini (EUMAM Ukraine). Ministarstvo odbrane je, u februaru 2024. godine, obaviješteno da je Političko – bezbjednosni komitet (PSC) pristao da pozove Crnu Goru da ponudi svoj doprinos EUMAM-u. Po okončanju nacionalnih procedura, Crna Gora će preduzeti dalje korake u cilju realizacije učešća u ovoj misiji.

Dodatno, 5. decembra 2022. potpisana je i Deklaracija o evroatlantskoj perspektivi Ukrajine (Deklaraciju su potpisali tadašnji predsjednik Vlade Crne Gore i predsjednik Ukrajine).

Crna Gora, kao prijateljska zemlja Ukrajine, nastoji da pažljivo sagleda njene potrebe i nastavlja da pruža svoj maksimalan doprinos u tom pravcu, kroz pružanje političke, humanitarne, vojne i materijalne pomoći, u skladu sa svojim realnim mogućnostima i kapacitetima.